Прилог бр.3		**Предметна програма од прв циклус на студии**			
1.	Наслов на наставниот предмет	Медицинска психологија и медицинска етика			
2.	Код	ОХЗМПЕ1			
3.	Студиска програма	Студии од I циклус за Стручни стоматолошки сестри - орални хигиенолози			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ - Стоматолошки факултет – Скопје, Катедра за стоматолошка протетика			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	1	семестар	2
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	3			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Јулијана Николовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Во рамките на теоретските предавања по предметот студентите ќе имаат можност да стекнат пошироки познавања за медицинската и стоматолошката етика, за примената на основните етички принципи во клиничката пракса како што се: почитување на правата на пациентите на доверба, информирана согласност и автономија, примена на правилото primum non nocere и застапување на ставот на емпатија, односот доктор – пациент, запознавање со стоматологијата како професија, нејзини специфични карактеристики и примена на професионалната етика, како и пошироки познавања за медицинската психологија.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	**1. Значење на етиката и моралот, историјат на медицинската етика...1 час** Студентот ќе ги разбере основите на етиката и моралот како основа за етичко размислување во медицината. Ќе стекне историска перспектива за тоа како се развивала медицинската етика низ вековите. **2. Медицинска етика и биоетика...1 час** Студентот ќе се запознае со концептите на медицинска етика и биоетика и нивната важност во современата клиничка пракса. Ќе научи како овие дисциплини придонесуваат за донесување етички одлуки во здравствената заштита. **3. Етички теории и нивна примена...1 час** Студентот ќе стекне знаење за различни етички теории како утилитаризам, деонтологија и доблест. Ќе научи како теориите се користат за анализирање и решавање на етички проблеми во пракса. **4. Кодекс на однесувањето и деонтологија на здравствените работници...1 час** Студентот ќе разбере кои се професионалните и морални обврски на здравствените работници. Ќе научи да ги почитува принципите на деонтологија во секојдневната работа со пациенти. **5. Етички принципи...1 час** Студентот ќе се запознае со основните етички принципи како автономија, праведност, добрина и ненанесување штета. Ќе научи како да ги применува овие принципи во донесувањето одлуки. **6. Однос доктор – пациент (суштински елементи, биоетички модели)...1 час** Студентот ќе научи за значењето на довербата, почитта и емпатијата во односот со пациентите. Ќе биде способен да разликува различни			

		модели на комуникација. **7. Професионална етика...1 час** Студентот ќе разбере што значи да се однесува професионално во здравствената установа. Ќе научи како да ги балансира личните вредности со професионалните стандарди. **8. Комуникациски вештини, принципи на професионална комуникација во клиничката пракса...1 час** Студентот ќе развие вештини за ефективна и етичка комуникација со пациенти и колеги. Ќе научи да ја препознае важноста на слушањето, јасноста и емоционалната интелигенција. **9. Етички дилеми во стоматолошката практика...1 час** Студентот ќе научи како да препознае ситуации со етички конфликт во стоматологијата. Ќе биде способен да размислува критички и да предложи соодветни решенија. **10. Етика спрема човечкото тело...1 час** Студентот ќе се запознае со моралните аспекти на интервенции врз човечкото тело. Ќе развие одговорен и почитувачки пристап кон пациентите. **11. Клиничка етика...2 часа** Студентот ќе научи како се применуваат етичките принципи во реални клинички ситуации. Ќе развие вештини за етичко донесување одлуки под притисок. **12. Етика во научното истражување, информирана согласност...1 час** Студентот ќе разбере зошто е важно етичкото одобрување на истражувања. Ќе научи за процесот и значењето на информираната согласност кај испитаниците. **13. Етичка одговорност на студент и професор...1 час** Студентот ќе стане свесен за личната и академската етичка одговорност. Ќе научи како етиката влијае врз кредибилитетот и интегритетот во образовниот процес. **14. Закон, етика и медицина /стоматологија...1 час** Студентот ќе се запознае со правните аспекти кои се поврзуваат со етичките прашања во медицината. Ќе разбере како да се насочи во ситуации каде правото и етиката се во судир. **15. Основни поими за медицинската психологија и невронауката...1 час** Студентот ќе стекне основни знаења за поврзаноста меѓу психата и телото. Ќе научи за влијанието на невронауката врз разбирањето на човековото однесување. **16. Базични потреби на хуманиот организам, растење и развој...1 час** Студентот ќе се запознае со основните биолошки и психолошки потреби на луѓето. Ќе разбере како тие се менуваат низ различни фази од животот. **17. Основни модели во клиничката психологија...2 часа** Студентот ќе научи за различни психолошки модели што се користат во клиничка дијагностика и третман. Ќе стекне основа за понатамошно разбирање на психичките нарушувања. **18. Методи во клиничката психологија...1 час** Студентот ќе се запознае со методите на проценка и интервенција што ги користат клиничките психолози. Ќе научи да разликува квалитативни и квантитативни пристапи. **19. Психолошки функции: внимание, емоции, мотивација, меморија...2 часа** Студентот ќе разбере како овие функции влијаат врз секојдневното функционирање и клиничката проценка. Ќе стекне основа за препознавање на нивните нарушувања. **20. Психолошки функции: когниција, перцепција, мислење, интелигенција и способности...2 часа** Студентот ќе научи за механизмите на мисловните процеси и како тие се проценуваат. Ќе разбере како овие функции влијаат врз

<table>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">перформансите и адаптацијата на пациентот.
21. Темперамент и личност...1 час
Студентот ќе научи како различни типови на личност и темперамент влијаат врз однесувањето. Ќе разбере како ова знаење помага во адаптација на терапевтски пристап.
22. Болка и биопсихосоцијален пристап на болката...2 часа
Студентот ќе се запознае со мултидимензионалниот пристап во разбирање на болката. Ќе научи како психолошките и социјалните фактори влијаат на болката и нејзиниот третман.
23. Стрес - поим, манифестација и справување...1 час
Студентот ќе разбере како стресот влијае врз телото и умот. Ќе научи стратегии за ефикасно справување со стресни ситуации.
24. Синдром на изгорување (burnout)...1 час
Студентот ќе научи да ги препознава знаците на професионално прегорување. Ќе разбере важноста на менталната хигиена и балансот во работата.
25. Темпоромандибуларни проблеми /психолошки аспект/...1 час
Студентот ќе научи како психолошките состојби можат да влијаат на оралното здравје. Ќе се запознае со психосоматскиот пристап во стоматолошката пракса.
Вкупно: .....30 часа</td></tr>
<tr><td>13</td><td>Заемна поврзаност на предметите</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>14.</td><td>Детален опис на наставните и работните методи за предметот</td><td colspan="3">Интерактивна настава (теоретска), работа во мали групи и други облици предвидени со заедничките критериуми на ЕКТС</td></tr>
<tr><td>15.</td><td>Вкупен расположив фонд на време</td><td colspan="3">90 часа</td></tr>
<tr><td rowspan="3">16.</td><td rowspan="3">Форми на наставните активности</td><td>16.1.</td><td>Предавања- теоретска настава. часови</td><td>30</td></tr>
<tr><td>16.2.</td><td>Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>16.3.</td><td>Пракса: часови</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">17.</td><td rowspan="3">Други форми на активности</td><td>17.1.</td><td>Проектни задачи: часови</td><td>30</td></tr>
<tr><td>17.2.</td><td>Самостојни задачи: часови</td><td></td></tr>
<tr><td>17.3.</td><td>Домашно учење - задачи</td><td>30</td></tr>
<tr><td>18</td><td>Услови за потпис</td><td colspan="3">За да добие потпис студентот треба да има присуствувано најмалку 60% од наставата.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">19</td><td colspan="4">Начин на оценување</td></tr>
<tr><td>19.1.</td><td>Тестови: бодови</td><td colspan="2">40</td></tr>
<tr><td>19.2.</td><td>Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови</td><td colspan="2">20</td></tr>
<tr><td>19.3.</td><td>Завршен испит: бодови</td><td colspan="2">40</td></tr>
<tr><td rowspan="6">20</td><td colspan="2" rowspan="6">Критериуми за оценување (бодови/ оценка)</td><td>до 59 бода</td><td>5 (пет) (F)</td></tr>
<tr><td>од 60 до 68 бода</td><td>6 (шест) (E)</td></tr>
<tr><td>од 69 до 76 бода</td><td>7 (седум) (D)</td></tr>
<tr><td>од 77 до 84 бода</td><td>8 (осум) (C)</td></tr>
<tr><td>од 85 до 92 бода</td><td>9 (девет) (B)</td></tr>
<tr><td>од 93 до 100 бода</td><td>10 (десет) (A)</td></tr>
<tr><td>21.</td><td colspan="2">Метод на следење на квалитетот на наставата</td><td colspan="2">Самоевалуација од страна студентите, контрола на асистентите во изведување на практичната настава и проценка на постигнатиот успех на студентите, како и проодноста на студентите кои го положиле предметот</td></tr>
<tr><td rowspan="2">22.</td><td colspan="4">Литература</td></tr>
<tr><td>22.1.</td><td colspan="3">Задолжителна литература</td></tr>
</table>

		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Николовска Ј	Етички аспекти во стоматологијата	РИ-Графика, Скопје	2019
		2.	Поп - Јорданова Нада	Медицинска етика	Култура, Скопје	2009
		3.	Поп - Јорданова Нада	Медицинска психологија	Култура, Скопје	2009
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Havelka M	Zdravstvena psihologija	Naklada Slap, Jastrebarsko	2002
		2.				
		3.				